

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
імені Валентини Волошиної

Кафедра дошкільної освіти

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

з теми

**Використання системи Карла Орфа
в освітньому процесі ЗДО**

Студентки 2 курсу МДПЛЗ групи

Галузь знань: 01 Овіта/Педагогіка

Спеціальності: 012 Дошкільна освіта

Освітньої програми:

«Дошкільна освіта. Початкова освіта»

Присяник Марини Олександрівни

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент

Кіт Галина Григорівна

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

м. Вінниця – 2022

ПЛАН

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НІМЕЦЬКОГО ПЕДАГОГА К. ОРФА.....	10
1.1. Педагогічна концепція Карла Орфа.....	10
1.2. Новаторство «елементарної музики» видатного педагога.....	Error! Bookmark not defined.
1.3. Імпровізації рухів як вид музичного мистецтва.....	Error! Bookmark not defined.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА МУЗИЧНО-ТВОРЧОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ЗА СИСТЕМОЮ КАРЛА ОРФА.....	30
2.1. Засоби формування мистецько-творчої компетентності дошкільника.....	30
2.2. Мовленнєві та музично-рухові вправи у роботі з дітьми дошкільного віку.....	46
2.3. Використання елементів системи навчання К. Орфа на музичних заняттях у ЗДО.....	76
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність теми. Національною доктриною розвитку освіти України пріоритетними напрямками державної політики визначено утвердження національної ідеї, сприяння національній самоідентифікації, усебічному та гармонійному розвитку молодого покоління, розвитку української культури. З метою досягнення визначених цілей держава повинна забезпечувати виховання особистості, яка усвідомлює свою приналежність до культурно-історичних традицій, збереження та збагачення української культури, виховання глибокої поваги до національних цінностей. У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що дошкільна освіта є «стартовою платформою особистісного розвитку дитини», а також акцентовано на формуванні ключових компетентностей, що спрямовані на розвиток особистості дитини [2]. У методичних рекомендаціях «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» метою музичного виховання визначено виховання гармонійно розвинутої, творчо спрямованої особистості дитини на базі цінностей українського, а також світового музичного мистецтва [52]. Досягнення дійсних змін в цьому напрямку можливе лише за умови використання нетрадиційних освітніх підходів, систем та педагогічних технологій до впровадження етнонаціональних концепцій відомих педагогів світу. Серед сучасних напрямів у педагогіці музичної освіти одним з яскравих прикладів використання етнопедагогічного матеріалу з метою вирішення педагогічних завдань широкого поширення набула педагогічна концепція німецького педагога та композитора Карла Орфа. Цей прогресивний освітній підхід з використанням етнопедагогічних та етнічних національних культурних засобів всесвітньо відомий та набуває широкої популярності в країнах Європи та світу, адже розповсюджений більш як у сорока країнах світу).

Методики музичного виховання дітей К. Орфа послужили імпульсом для розвитку цілого напрямку у вітчизняній практиці: стали проводитися майстер-класи з елементарного музикування, видаються посібник із включення

освітнього процесу різних видів дитячого музикування. Основна концептуальна ідея, закладена К. Орфом в його систему музичного виховання дітей, полягає в активному залученні дітей до музики, елементарного музикування. При цьому під елементарною музикою розуміється музика, близька, природна для дитини, її художнього світосприйняття, пов'язана з рухом, танцем і словом, до якої треба включатися не як слухачеві, бо як її учаснику.

Орф-підхід, який ще часто називають Орф-Шульверк – це практичний спосіб освітнього процесу через мистецтво та творчість, заснований на взаємозв'язку музики, рухів та мови. Перш за все він спрямований на розвиток та підтримку цілісності дитини, поліпшення контакту зі світом та собою через народну культурну спадщину.

Дошкільний вік – найважливіший етап у розвитку особистості дитини, адже саме в цей час вона дізнається і починає освоєння навколишнього світу, навчається взаємодії з дітьми та дорослими, проходить початкові етапи свого розвитку.

У сучасних реаліях все більше вихователів дошкільної освіти звертаються до практичної методики музичного виховання Карла Орфа. В основу його педагогічної концепції покладено провідні принципи доступності музичних творів та відповідності емоційному і психологічному розвитку дітей дошкільного віку.

Останніми роками в науковій педагогічній літературі значно зросла кількість досліджень щодо творчості та етнопедагогічної концепції німецького педагога та композитора К. Орфа. Мовленнєві, а також музично-рухові вправи з використанням елементів педагогічної концепції К. Орфа та методики їх використання на заняттях музики у ЗДО досліджували Т. Белко, Я. Виншінська, Т. Велева, О. Воеділовата ін. Вчені зазначають, що ритмічні рухи мають здатність розвивати координацію та переключання рухів, сприяють усуненню патологічних рухових стереотипів, нормалізують мовно-рухову функцію.

Теоретичні аспекти впровадження методики елементарного музикування К. Орфа в сучасне музичне виховання дошкільників розкрито в наукових дослідженнях К. Завалко, Т. Медвідь, О. Ростовського, В. Черкасова, Ю. Якименко; теорію та практику музичного виховання за системою К. Орфа обґрунтовують Е. Куришев, Л. Куришева; впровадження основ орф-педагогіки у процесі дошкільної музичної освіти узагальнюють. Бутко, Т. Черноус та ін.

У частині досліджень визначено особливості, місце та значення музично-дидактичних рухливих ігор у педагогічному процесі (В. Аванесова, Л. Артемова, Л. Венгер, А. Сорокіна). Значна увага приділена змісту ігрової діяльності в процесі музичного виховання дітей (Н. Ветлугіна, Л. Комісарова, Н. Кононова, Е. Костіна).

У той же час проведений нами аналіз літературних джерел свідчить про невелику кількість вітчизняних науково-методичних доробок в цьому напрямку та недостатнє методичне обґрунтування Орф-підходу до музичного виховання дітей у цілому.

Таким чином, існуючі суспільні запити, потреби у всебічному та гармонійному розвитку дошкільників та недостатня наукова розробленість, зумовлюють важливість і актуальність теми нашого дослідження: «Використання системи Карла Орфа в освітньому процесі ЗДО».

Об'єкт дослідження – процес навчання дітей дошкільного віку у ЗДО.

Предметом дослідження – використання педагогічної системи Карла Орфа в освітньому процесі ЗДО.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні й упровадженні в освітній процес ЗДО методики за системою К.Орфа, спрямованої на комплексний музично-творчий розвиток дітей дошкільного віку.

Відповідно до мети були поставлені такі **завдання**:

1. Проаналізувати педагогічну концепцію Карла Орфа у педагогічній літературі.
2. Обґрунтувати новаторство видатного педагога.

3. Визначити особливості формування мистецько-творчої компетентності дошкільників.

4. Розробити та апробувати комплексну методику музично-творчого виховання дошкільників в освітньому процесі ЗДО.

Методи дослідження: аналіз наукової та методичної літератури, аналіз педагогічної документації (навчальних програм, розробок занять), цілеспрямоване спостереження, бесіди з вихователями та вихованцями, метод експертних оцінок, педагогічний експеримент (констатувальний етап).

База дослідження КЗ ДНЗ №52 ВМР «Веселка»

Попередні результати дослідження апробовані на:

- Всеукраїнській інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки «Інноваційно-технологічна підготовка майбутніх учителів початкової школи у закладі вищої освіти» на базі Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, виступ на тему: «Розвиток сучасної дитини в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (2 грудня 2021 р.);
- XI Міжнародній інтернет-конференції молодих учених і студентів «Глухівські наукові читання – 2021. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук» на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, виступ на тему: «Розвиток дітей дошкільного віку засобами музичного мистецтва» (8-10 грудня 2021 р.);
- Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід» на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, виступ на тему: «Мовленнєві вправи за системою Карла Орфа як засіб розвитку комунікабельності молодших школярів» (16 лютого 2022 р.);
- міжвузівській науково-практичній конференції «Партнерство в освіті та соціальній роботі: сучасні виклики та перспективи» на базі Хмельницької

гуманітарно-педагогічної академії, виступ на тему: «Педагогіка партнерства: як успішно взаємодіяти з батьками майбутніх школярів» (22 лютого 2022 р.);

- VI Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, виступ на тему: «Музичне виховання дітей дошкільного віку за концепцією Карла Орфа» (6 липня 2022 р.);
- Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи» у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, виступ на тему: «Використання системи Карла Орфа: аспект наступності дошкільної і початкової освіти» (27-28 жовтня 2022 р.);
- IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Нова українська школа: результати та перспективи» у Маріупольському державному університеті, виступ на тему: «Система Карла Орфа в освітньому процесі НУШ» (18 листопада 2022 р.);
- Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (IX школа методичного досвіду) до 110-річчя Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського в рамках проекту програми Еразмус + Модуль Jean Monnet 620252-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE, м. Вінниця, виступ на тему: «Використання елементів системи навчання К.Орфа на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти» (22-23 листопада 2022 року).

Публікації. Основні положення й результати проведеного дослідження висвітлено у 2 наукових публікаціях.

Методологічним і теоретичним підґрунтям дослідження є законодавчі і нормативні документи: Закон України «Про дошкільну освіту», Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років (проект), Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» тощо; розробки вітчизняних вчених в галузі педагогіки і психології: теорія діяльнісного підходу до формування особистості (П.К. Анохін, Л. І. Божович, Л. С. Виготський, А.Н. Леонт'єв, С.Л. Рубінштейн, Н. Ф. Талізїна та ін.); теорія системного підходу у вирішенні педагогічних завдань (О.Л. Алексєєв, В.І. Бельтюков, Л. С. Виготський, В. В. Коркунов, Р. Е. Левина, А. Р. Лурія та ін.); положення про взаємозв'язок фізіологічних і психологічних закономірностей розвитку організму (В.М. Бехтерєв, Л.С. Виготський, В.А. Гїляровський, О.Р. Лурія, С.Л. Рубінштейн та ін.); лїнґво-психологічні та психологічні теорії про механізми мовної діяльності, сприйняття мовного повідомлення, взаємодії мовних процесів (Т. В. Ахутїна, В.І. Бельтюков, Л. С. Виготський, Н.І. Жинкін, І. А. Зимова, О.О. Леонт'єв та ін.); дослідження у галузі мистецтвознавства про творчість К. Орфа (О.Т. Леонт'єва, Т.Е Тютюнникова); основні положення педагогіки музичної освіти про зміст системи музичної освіти К. Орфа та досвід її впровадження в освітню практику ЗДО.

Практичне значення одержаних результатів: матеріали дипломної роботи можуть бути використані студентами при підготовці до педагогічної практики у ЗДО, вивченні теорії та методики музичного виховання; також можуть використовуватись молодими педагогами при підготовці до занять на початкових етапах навчання дітей у ЗДО. Основні положення дослідження, висновки та рекомендації можуть використовуватися в процесі вдосконалення музично-творчого розвитку дітей дошкільного віку, у написанні посібників для вихователів, музичних керівників, методичних підручників для ЗВО, у розробці та викладанні педагогічних дисциплїн.

Структура дослідження. Робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. Наказ МОН України № 33. від 12.01.2021. – С. 21-22. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-vukrayini>
3. Бабюк Л. Музично-педагогічна діяльність педагога. Київ: Муз. Україна, 2019. С. 184-195.
4. Бендер Ю. Художньо-естетична діяльність, як основний засіб формування художньо-естетичної компетентності. *Науковий огляд.* – 2014.–Том.4.–№3.URL:<http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/199/312>
5. Белко Т. Мовленнєві та музично-рухові вправи з використанням елементів методики Карла Орфа. 2019.URL: <http://dnz1.dvorselrada.gov.ua/info/page/11162>
6. Біла І. Психологія дитячої творчості. Київ: Фенікс, 2014. 137 с.
7. Богущ А. М. Збагачення словника дошкільників експресивною лексикою народних казок. Одеса: Поліграф, 2005. 252 с.
8. Богущ А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика. Запоріжжя: Просвіта, 2000. 216 с.
9. Богущ А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність: мовленнєві ігри, ситуації, вправи: навч.-метод. посіб. Київ: Слово, 2008. 251 с.
- 10.Букач М. М. Музичне виховання–запорука здоров'я. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія: Педагогіка.* 2009. № 108, Вип. 95. С. 6-14.
- 11.Бушуєва Т.В. Основи наукових психологічних досліджень. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. К. 2017. 244 с.

- 12.Важинський С.Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
- 13.Верстюк А. Музика – помічник у вихованні дітей. *Обдарована дитина*. 2009. № 4. С. 55-66.
- 14.Велєва Т. І. Педагогічний досвід роботи з проблеми: «Розвиток творчих здібностей дошкільників на заняттях з музичного виховання шляхом застосування методики Карла Орфа». 2017. URL: <https://www.dnz210.zp.ua/gallery/днз%20№%20210%20м.%20Запоріжжя.pdf>
- 15.Виншінська Я.Л. Теорія і методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч.-метод. посібник. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 288 с.
- 16.Воєділова О. М. Готовність вчителів культури до використання національних рухливих ігор як засобу етнопедагогіки. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. Випуск 139. Т. 1. Серія: педагогічні науки. Чернігів: ЧНПУ, 2016. № 139. С. 296-299.
- 17.Воєділова О. М. Етнопедагогічні особливості викладання фізичного виховання та хореографії в контексті педагогічної концепції Карла Орфа. Харків. 2017. 75 с.
- 18.Гац Г.,Добринюк Л.Музичне виховання як невід’ємний чинник гармонійного розвитку дітей дошкільного віку. *Педагогічний часопис Волині*, 2017. Вип. 2, С. 21-26.
- 19.Георгян Н. М. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами музичної ритміки: автореф. дис. канд. пед. наук. Луганськ: Луганський держ. педагогічний ін-т ім. Т. Г. Шевченка. 1998. 21 с.
- 20.Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 373 с.

21. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми. *Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018*. Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. P. 507-519.
22. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи. Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. Випуск 6/38 (2018). С.116-130.
23. Демченко О.П. Практикум з історії педагогіки : навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять. К. : Видавничий дім «Слово», 2012. 432 с.
24. Дошкільна освіта: теоретико-методичні аспекти: навч.-метод. посіб. / ред.: Н. В.Кудикіна; уклад.: О. В. Коваленко, О. В. Мартинчук; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ. 2011. 248 с.
25. Дронова О. О. Педагогічні умови розвитку образно-створення в процесі художньо-естетичного самовираження дітей 5–6 років. URL: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova8/subor/Dronova.pdf>
26. Дронова О. О., Нестерова Е. О. Інтеграція науки з мистецтвом у педагогічній технології художньо-естетичного розвитку дошкільників. *Молодий вчений*. 2017. № 10.1(50.1). С. 26-29.
27. Дудкевич Т. В. Дошкільна психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 392 с.

28. Євдокімов В.І. Педагогічний експеримент: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Харків: ОВС, 2001. 148 с.
29. Євтух В. Б. Етнопедагогіка: Навч. посіб. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2003. 150 с.
30. Єловенко Ю., Пушкар Л. Музична ритміка як засіб формування музичної компетентності дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти*. 2022. Вип 2. С. 53.
31. Жигаль З. Дошкільне музичне виховання: особистісно орієнтований підхід. *Молодь і ринок*. Вип. №12 (167). 2018. С. 59-62.
32. Завалко К. В. Основи орф-педагогіки: навч.-метод. посіб. Черкаси: Черкас. ЦНП, 2013. 161 с.
33. Завалко К. В. Педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти: монографія. Черкаси: Черкас. ЦНП. 2013. 245 с.
34. Завалко К. Музично-ритмічне виховання за системою Еміля Жак-Далькроза. *Музичний керівник*. 2012. № 11. С. 4-9.
35. Завалко К. Особливості музичного виховання у педагогічній системі Марії Монтессорі. *Музичний керівник*. 2012. № 11. С. 4-9.
36. Завалко К., Фір С. Основи орф-педагогіки: навч.-метод. посібн. 2-ге видання. Чернігів: ПАТ «ПКВ «Десна», 2018. 162 с.
37. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 р. (зі змінами від 16.01.2020 р. № 474-IX). *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2020. № 30. С. 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
38. Ігнатович О. М. Психолого-технологічні аспекти розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників. *Психологічний часопис*. 2018. №. 4. С. 68-85.
39. Калайтан Г. О. Орф-підхід в контексті інноваційних музично-педагогічних технологій в діяльності керівника музичного з дітьми дошкільного віку. Миргород. 2022. 78 с.

40. Каньоса Н. Г. Теорія та технології розвитку дитячої художньої творчості дошкільників: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2015. С. 31-32.
41. Кириленка С. Інноваційна діяльність в сучасному ДНЗ: методичний аспект. *Дошкільне виховання*. 2015. № 5. С. 5-7.
42. Кит Г.Г. Развитие творческих способностей личности в дошкольном онтогенезе: теоретические основания и способы решения / Т.В.Александрович, О.А.Голюк, Г.Г.Кит. *Молодий вчений*. 2018. № 5.2 (57.21) травень. С. 58-65.
43. Кіт Г.Г. Етнопедагогічні засади сучасної виховної системи в Україні. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Збірник наукових праць*. Випуск 26. Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2010. С. 78-85.
44. Кіт Г.Г., Тарасенко Г.С. Українська народна педагогіка. Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ПП «Едельвейс і К», 2008. 302 с.
45. Колосова О. В. Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету*. Івано-Франківськ. 2013. Вип. XLVI. С. 73-77.
46. Коцан І.Я. Вікова фізіологія: навч. посіб. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки. 2016. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/10786>
47. Кривошея Н. Б., Мартинова В. О. Орф-педагогіка в системі музичної освіти дітей дошкільного віку. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи. 2022. №. 57. С. 33-46.
48. Крутій К. Л., Деснова І. С., Замелюк М. І. Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. (1). №122-133. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.18>

- 49.Кудикіна Н.В. Психологія та педагогіка гри. *Відкритий урок: Розробки. Технології. Досвід.* 2016. № 5-6. С. 27-50.
- 50.Кудикіна Н. В. Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: моногр. Київ. 2014. 271 с.
- 51.Кудикіна Н.В. Теорія ігрової діяльності дітей: монографія. Київ. 2012. 235 с.
- 52.Кульчицька О. Педагогічні технології у розвитку музичного сприйняття дітей дошкільного віку. *Рідна школа.* 2004. № 2. С. 19-21.
- 53.Куришев Є., Куришева, Л. Теорія та практика музично-естетичного виховання за системою К. Орфа. Київ: ІСДОУ. 1994. 258 с.
- 54.Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер», 2016. Вип.23. С.36-42.
- 55.Ликова І. О. Програма художнього виховання, навчання й розвитку дітей 2-6 років «Кольорові долоньки». Харків: Видавництво «Ранок», 2008.С. 3-19.
- 56.Лисенко Л. Л. Формування фізичної культури школярів молодшого шкільного віку засобами етнопедагогіки Чернігово-Сіверщини. *Technologies of shaping and enhancing health of human and society.* Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2016. P. 145-151.
- 57.Лист МОН України «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» від 02.09.2016 № 1/9-454. URL: <http://ru.osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/52246/>
- 58.Лісовська Т. А. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників у процесі музично-імпровізаторської діяльності. *Наука і освіта.* 2013. № 3. С. 93-95.

59. Любчак Л. В. Роль учителя-вихователя у реалізації завдань особистісно-орієнтованого навчання і виховання. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І.Огієнко*. Кам'янець-Подільський, 2009. Вип. 3. С. 8-12.
60. Малашевська І. А. Теорія та практика сучасної системи музичної освіти дітей молодшого шкільного віку. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2015. № 31. С. 198-208.
61. Мартинюк І.А. Патопсихологія: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
62. Медвідь Т. Творчий розвиток учнів у музично-педагогічній концепції К. Орфа. *Естетика і етика педагогічної ді.* 2021. №23. С.118-125.
63. Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка: Навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 176 с.
64. Науменко С. І. Музично-естетичне виховання дошкільнят. Київ, 1996. 160 с.
65. Науменко Т. Музичне виховання найменших: Інтегровані заняття. Київ: Шкільний світ, 2007. 128 с.
66. Нечай С. Музика для інтелекту. *Дошкільне виховання*. 2010. № 4. С. 4-8.
67. Нечай С. Музика розвиває інтелект. *Дошкільне виховання*. 2007. № 11. С. 24-27.
68. Олійник О. Г. Виховання естетичного почуття у дітей дошкільного віку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2008. № 6. С.23-35.
69. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: навч.-метод. посіб. / За ред. Г.С.Тарасенко Київ: Слово, 2010. 318 с.
70. Пахомова Н.Г. Стан комунікативної компетенції у дітей старшого дошкільного віку з тяжкими вадами мовлення. *Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету*. Сер. соціально-педагогічна / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співак. Кам'янець-Подільський, 2017. Випуск VII. С. 223-225.

- 71.Пентилюк М. І. Концептуальні засади мовної освіти як засобу інтелектуального й духовного розвитку особистості. *Зб. наук праць. Пед. науки*. Херсон, 2018. С. 14–18.
- 72.Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід / за заг. Ред. Г.В. Беленької, О.А.Половіної. Монографія. Київ: Вид-тво. 2016. 244 с.
- 73.Поповська О. А., Якименко Ю. І., Береженна Л. Ю. Елементарне музикування Карла Орфа як засіб розвитку довірливості пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з ознаками обдарованості. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2022. Вип. 64. С. 137-147.
- 74.Піроженко Т. О. Якість дошкільної освіти: сучасна ситуація та погляд у перспективу. *Актуальні проблеми психології. Психологія розвитку дошкільника*. 2018. Т. 14. №. 4. С. 6-27.
- 75.Піроженко Т.О. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік. Київ: Генеза. 2017. 88 с.
- 76.Побережна Г. І. Загальна теорія музики. Київ: Вища школа, 2014. 303 с.
- 77.Побережна Г. І. Музика у дитячій душі. Київ: Українське агенство інформації та друку «Рада», 2007. 80 с.
- 78.Половіна О. Дитина у світі мистецтва. *Дошкільне виховання*. 2021. № 2. С. 3-8.
- 79.Половіна О. Як сформувати мистецько-творчу компетентність у дітей?
URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2951-yak-sformuvati-mistetsko-tvorchu-kompetent-nst-u-dtey>

80. Програми розвитку дітей дошкільного віку URL:
<https://osvita.city/osvita/doskilna-osvita/programi-rozvitku-ditej-doskilnogo-viku>
81. Романюк І. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі. Навчально-методичний посібник. Київ: Мандрівець. 2014. 280 с.
82. Ростовський О. Педагогічна концепція і методична система музичного виховання Карла Орфа. Теорія і методика музичної освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2011. С. 98-104.
83. Рудницька О.І. Методи математичної статистики. URL:
<http://www.http://ukped.com/statti/skarbnichka/423-.html>
84. Савкуєва Д. Ю., Кордубан М. В. Особливості використання музичних іграшок за методикою Карла Орфа в сучасному ЗДО. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів, аспірантів, докторантів, молод. учених*, Харків, 14 трав. 2020 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди; редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред) та ін. Харків, 2020. С. 296-297.
85. Семізарова В.В. Використання системи «елементарного музикування» Карла Орфа в освітньому процесі дошкільного навчального закладу: посібн. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 68 с.
86. Система орф-педагогіки у контексті фахової підготовки вихователів ЗДО. URL:
<https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7.pdf#>
87. Сльота А. Д. Мовленнєві та музично-рухові вправи для дошкільників за системою Карла Орфа. *Молодий вчений*. 2021. № 4. С. 80-85.
88. Тарасун В. В. Логодидактика: навч. посіб. 2-е вид. Київ: Слово, 2011. 392 с.

89. Тимощук С. В. Розвиток творчості дитини засобами музичної діяльності: за принципами концепції музичного виховання К. Орфа. *Обдарована дитина*. 2013. № 5. С. 22-34.
90. Трофімченко І. Як навчати музики найменших: за методикою «Виховання талантів» Сініті Судзук. *Дошкільне виховання*. 2010. № 2. С. 24-26.
91. Тютюнникова Т. Е. Елементарне музикування – «знайоме – незнайоме». *Дошкільне виховання*. 1997. №8. С. 116-123.
92. Тютюнникова Т. Е. Рух та музика. *Дошкільне виховання*. 1999. №4. С. 107-110.
93. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти. Київ: Академія. 2016. 145 с.
94. Черноус Т. Орф-метод як терапія. *Музичний керівник*. 2017. № 11. С. 25.
95. Чулкова Н. Всесвіт музичних звуків. *Палітра педагога*. 2008. № 1. С. 29-31.
96. Шевчук А. С. Сучасні підходи до організації музичної діяльності дітей: метод. реком. *Дошкільне виховання*, 2000. № 2, С. 6-7.
97. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посібник. Київ: Заповіт, 1998. 368 с.
98. Шуть М. Розвиток креативності дітей на музичних заняттях. *Музичний керівник*. 2013. № 8. С. 4–13.
99. Щербина Н. Пізнавальна самостійність дітей старшого дошкільного віку як основа розвитку їх творчості в художній праці. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Серія : Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. пр. Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 13. С. 121-126.
100. Якименко Ю. І. Система Карла Орфа як ідеальна платформа для всебічного розвитку дитини. *Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтва*. Серія «Мистецтво», 2019. Вип. 3. С. 206-209.
101. Якименко Ю. І. Орф-педагогіка: інтеграція музичного мистецтва з іншими навчальними дисциплінами. *Учитель*. 2020. №. 2. С. 14.

102. Якименко Ю. І. Система Карла Орфа як ідеальна платформа для всебічного розвитку дитини. *Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв*. Серія «Мистецтво», 2019. Вип. 3. С. 206-209.
103. Galina Kit. Kształtowanie kultury pedagogicznej rodziców jako priorytet współpracy rodziny i szkoły na Ukrainie. *Rodzina współczesna: portret interdyscyplinarny / pod redakcją naukową Grażyny Szabelskiej, Galiny Tarasenko*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy, 2014, S.463-475.
104. Demchenko, O., Kit, G., Holiuk, O., Rodiuk, N., Pakhalchuk, N., Hryhorovych, O. Деловые игры в квазипрофессиональной подготовке будущих педагогов к развитию одаренности детей. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I*. 2019, May 24th -25th. С. 144-159.
105. Demchenko, O., Bondar, Y., Shykyrynska, O., Komarivska, N., Lyubchak, L., Stakhova, I., & Dabizha, L. (2022). Development of youth's creative abilities schoolchildren by BYOD technology. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference May 27th-28th, (I volume), 341-350. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6892>*